

CIN ✕

Centar za
istraživačko novinarstvo

**Godišnji
izvještaj** | **2020.**

Donatori

EMBASSY OF SWEDEN

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Kingdom of the Netherlands

Open
Society Fund
Bosnia & Herzegovina

Fond
otvoreno društvo
Bosna i Hercegovina

from the British people

British Embassy
Sarajevo

Norwegian Embassy
Sarajevo

OCCRP

Rockefeller
Brothers Fund

Philanthropy for an Interdependent World

Skupština

Aida Čerkez, predsjednica
Mehmed Halilović
Edward Ferguson
Milenko Vočkić
Bodo Weber

Direktorica

Leila Bičakčić

Uredništvo

Aladin Abdagić, glavni i odgovorni urednik
Mirjana Popović, zamjenica urednika

Redakcija

Azhar Kalamujić, Renata Radić-Dragić, Merima Hrnjica, Selma Učanbarlić,
Sadeta Bajrović, Nino Bilajac, Jelena Jevtić, Milena Mitrović

Provjera činjenica

Jasna Fetahović

Produkcija

Mubarek Asani

Fotografija

Dženat Dreković

Grafički dizajn

Željko Todorović

Prevod

Boris Mrkela, Lejla Efendić

Lektura

Razija Šahinović

Administracija

Aleksandra Zelić, finansijska menadžerica
Damir Salihbašić, office menadžer

Adresa

Centar za istraživačko novinarstvo
Gabriele Moreno Locatelli 11
71000 Sarajevo, BiH

Tel: +387 33 560 040

Fax: +387 33 560 045

E-mail: info@cin.ba

Web: cin.ba

14sankcija i izmjena
propisa i praksi**6**

presuda i optužnica

4

hapšenja

Šta smo uradili u 2020?

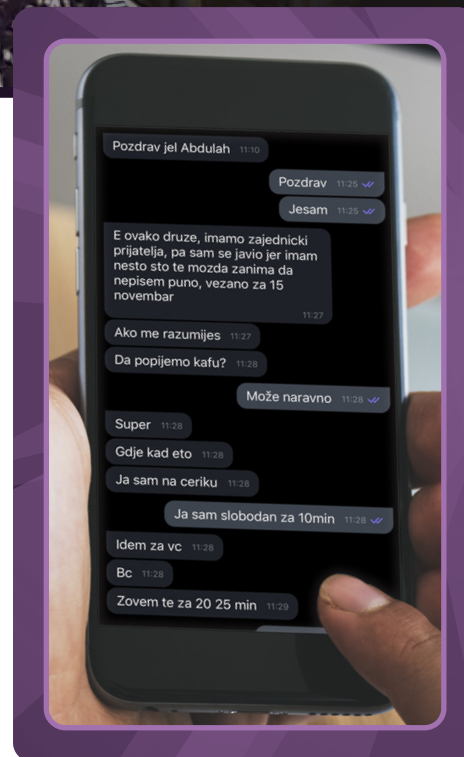
CIN je u 2020. godini istraživao: zloupotrebe javnog novca, korupciju prilikom zapošljavanja, nezakonitu eksploataciju prirodnih resursa, postupke javnih nabavki, zloupotrebe javnih funkcija, izborne prevare, korupciju u pravosuđu te imovinu političara, sudija i tužilaca.

Nakon objave CIN-ovih istraživanja policijske i pravosudne institucije su pokrenule istrage u kojima provjeravaju navode iz naših istraživanja. Hapsili su korumpirane političare i građane. Pojedina istraživanja su rezultirala presudama i zatvorskim kaznama. Institucije su mijenjale pravila i prakse nakon objavljivanja naših priča, a pokrenute su i inicijative za izmjene zakona i propisa.

” Ti + 1.300 maraka! Ja kopiram spisak (...), kažem za koga će glasati. Trinaestog ti dobiješ spisak u ruke. Ti daješ 40 (op. a. maraka). Ja dajem momku, razumiješ, imam dvojicu momaka. ”

Elvir Saletović
trgovac glasovima

„Novinari CIN-a razotkrili mrežu trgovaca glasovima“

Razotkrili smo mrežu trgovaca glasovima u Brčko distriktu pred Lokalne izbore 2020.

Predstavljajući se kao stranački aktivisti, novinari CIN-a su organizovali sastanak **Abdulaha Iljazovića**, kandidata za Skupštinu Brčko distrikta, sa trgovcima glasovima. Novinari su u ovoj akciji snimili ponudu trgovaca i osuđivanog dilera **Elvira Saletovića** i **Sanela Pengića**.

Dogovor je bio da Iljazović da **6.500 KM za 130 glasova**, a Saletović i njegov partner Pengić su trebali pronaći glasače i za svakog od njih naplatiti po **50 KM**. Dio novca bi zadržali za sebe.

Zahvaljujući Iljazovićevoj odluci da nemoralnu ponudu prijavi CIN-u, spriječena je trgovina glasovima koji bi ovom kandidatu nezakonito donijeli mandat u Skupštini Brčko distrikta.

" Princip maksimalnog objelodanjanja informacija predstavlja jedan od fundamentalnih principa svakog demokratskog društva. "

navod iz jedne presude

12

dobijenih presuda protiv
institucija zbog nepoštivanja
ZOSPPI-ja

18 mjeseci

prosječno trajanje
postupka

Institucije godinama nedosljedno primjenjuju zakone i dok jedne pružaju sve informacije, druge nalaze različite razloge da zahtjeve odbiju.

Borba za javne informacije

CIN je dobio 12. presudu protiv institucija koje ne poštuju Zakon o slobodi pristupa informacijama. Posljednju je dobio u septembru 2020. godine - mjesecu obilježavanja Međunarodnog dana slobode pristupa informacijama.

Do sada je CIN tužio: sudove, državne institucije, ministarstva i bolnice, a presude su u svakom postupku bile u korist CIN-a. U prosjeku, sudovima je za donošenje odluke bilo potrebno **18 mjeseci**.

Zahvaljujući ovim zakonima novinari svake godine prikupljaju podatke na osnovu kojih dokazuju zloupotrebu javnih sredstava, a objavljena istraživanja često budu osnov za pokretanje istraga, podizanje optužnica i izmjene propisa.

„Garantujem, svako od ovih ljudi, ko radi najbolje, želi da dobije dozvolu i da radi ko čovek, ali procedura je ta tako teška da, jednostavno, čovek se nekad obeshrabri.“

Živan Jakšić Žića
političar i šljunčar iz Srbije

„Političari profitiraju na krivoj Drini“

Zbog neutvrđene granice između Bosne i Hercegovine i Srbije njihove institucije ne kontrolišu **3.600 hektara zemlje uz Drinu**. To bezvlašće odgovara lokalnim političarima koji ilegalno vade šljunak na ovom području.

Dvije države se već 25 godina ne mogu dogovoriti o liniji razgraničenja pa se granicom smatra rijeka Drina. Zbog velikih naslaga šljunka u koritu Drina se razliva na lijevu ili desnu stranu, praveći novo korito.

Kako bi Semberija bila zaštićena od poplava, šljunak se mora vaditi iz korita rijeke, a ne sa njenih obala kako to ilegalno rade firme u vlasništvu političara. Raskopavajući obale, oni omogućavaju da Drina plavi plodnu Semberiju.

Novinari su otkrili da uz nelegalnu eksploataciju šljunka problem predstavlja i nelegalna gradnja i odlaganje otpada.

NIČIJA ZEMLJA

29 km²
srbijanske
teritorije u BiH

7 km²
bosansko-
hercegovačke
teritorije u Srbiji

POSLEDICE

ILEGALNO
ISKOPAVANJE
ŠLJUNKA

ILEGALNA
GRADNJA

ILEGALNA
DEPONIJA

Multimedijalni sadržaj

Naši čitaoci se mogu informisati o pričama i putem infografika koje na jednostavan način govore o temi koju smo istraživali. Istraživanja smo objavljivali u različitim videoformama i dio je emitovan na desetinama televizijskih kuća u BiH.

Pojedine priče smo obogatili i fotogalerijama kako bismo vjerodostojnije prenijeli činjenice i atmosferu sa terena i pomogli čitaocima da lakše razumiju probleme o kojima smo pisali.

109
infografika

50
videoa

3
baze podataka

6
fotogalerija

„Radi se o legalnoj disciplini, o jahti koja je kupljena mojim novcem od dionica - prodaje udjela.“

Fahrudin Radončić

delegat u Domu naroda
Parlamenta BiH

NEPRIJAVLJENA IMOVINA

9

POLITIČARA

19

NEKRETNINA I JAHTA

4,7 miliona KM

VRIJEDNOST

„Političari kriju jahte, stanove, poslovne prostore i zemljište“

Novinari CIN-a su otkrili da visokopozicionirani političari kriju svoju imovinu, ignorišući zakon koji ih obavezuje da prijave nadležnim institucijama sve što imaju.

Njih devetero je prešutjelo imovinu vrijednu **najmanje 4,7 miliona maraka**. Radi se o: **Meliki Mahmutbegović, Bakiru i njegovoj supruzi Sebiji Izetbegović** te **Asimu Sarajliću** iz SDA, **Fahrudinu Radončiću** i **Munibu Jusufoviću** iz SBB-a, **Mirku Šaroviću** iz SDS-a, **Obrenu Petroviću** i **Sredoju Noviću** iz SNSD-a.

Prema Izbornom zakonu BiH, kandidati i izabrani zvaničnici su obavezni CIK-u prijaviti prihode iz prethodne godine te svoju i imovinu članova uže porodice koja je vrednija od **5.000 KM**.

CIN i čitaoci

Svake godine sve više građana i građanki čitaju naše sadržaje na društvenim mrežama. U 2020. godini smo našim pratiocima uz priče ponudili mnogo više video i grafičkih sadržaja koji su imali **preko četiri miliona pregleda** na svim platformama.

Našim čitaocima se zahvaljujemo na povjerenju i podršci.

2.141.622

posjeta na www.cin.ba

5.330

pretplatnika

na CIN-ovom YouTube kanalu

60.000

čitalaca prati CIN
na Facebooku

5.320

čitalaca prati
CIN na Twitteru

1.520

čitalaca prati CIN
na Instagramu

„ Alija mi je rekao da je zadovoljan i rekao 'ovo si zaslužio' i tom prilikom mi je dao u jednom zamotuljku papira 2.000 KM. ”

Džemal Karić
tužilac Kantonalnog
tužilaštva u Sarajevu

„Tužilac za počastiti“

Novinari CIN-a su otkrili kako je tužilac Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu **Džemal Karić** uzimao mito od sarajevskog biznismena za ustupke u sudskim predmetima koji su vođeni protiv njegove braće.

Karić je u jednom predmetu odbrani optuženih davao pravne savjete dok je u dva krivična predmeta pomogao da **braća Alije Delimustafića**, biznismena i ratnog ministra unutrašnjih poslova Republike Bosne i Hercegovine, izbjegnju višegodišnje zatvorske kazne, a njihove firme zadrže milionsku korist, stečenu krivičnim djelom.

Delimustafić mu je za tu uslugu dao **5.000 maraka**.

3

sudska predmeta

optuženi izbjegli zatvorske kazne,
a njihove firme zadržale nezakonito
stečenu milionsku korist

5.000 KM

MITO

855objava CIN-ovih sadržaja u
drugim medijima**673**

puta su portali prenijeli naš sadržaj

153puta su naše priloge
emitovale različite TV kuće**29**puta su naši sadržaji
objavljeni u printanim medijima

Saradnja drugih medija i CIN-a

Svoje istraživačke priče CIN besplatno ustupa svim printanim, internetskim i elektronskim medijima, uz obavezno navođenje izvora i bez mogućnosti mijenjanja sadržaja.

Na ovaj način provjerene i istinite informacije, bazirane na činjenicama i dokazima, dopiru do velikog broja građana i građanki.

Priče su objavljivane ili pominjane **855 puta na različitim portalima**, u printanim medijima i na skoro svim privatnim i javnim televizijskim kućama u zemlji.

„Zaštićena područja bez zaštite“

Istraživanje je pokazalo da se zbog nekontrolisane eksploatacije, privatnih interesa i nedovoljne brige nadležnih ustanova ugrožavaju zaštićena prirodna dobra u Bosni i Hercegovini.

Novinari CIN-a su utvrdili da polovina zaštićenih područja nema plan upravljanja, a skoro jednak broj nije radio monitoring pa se i ne zna precizno koje vrste trebaju biti zaštićene na tim područjima. Većina upravljača kaže da nemaju niti dovoljno novca, niti dovoljno stručnih ljudi.

Također, iako su vlasti planirale zaštititi određena područja, istovremeno su omogućile privatnicima da eksploatišu njihova bogatstva.

Istraživanje prati i baza podataka koja sadrži podatke o **41 zaštićenom području**: njihove specifičnosti, dozvoljene i zabranjene aktivnosti, trenutno stanje, akte o proglašenju te fotografije, uključujući interaktivnu mapu BiH sa njihovim lokacijama.

#nakonpisanjaCINa

#nakonpisanjaCINa

„Zavod za rastrošnost“

februar 2017. ▶ novinari otkrili da je **Senaid Begić**, bivši direktor ZZOZDK, koristio novac ove ustanove za promociju na izborima, reklamiranje u medijima i kupovinu nagrada

februar 2018. ▶ Tužilaštvo ZDK otvorilo predmet protiv Begića

april 2019. ▶ Tužilaštvo ZDK podiglo optužnicu protiv Begića

septembar 2020. ▶ Općinski sud u Zenici prvostepenom presudom osudio Begića na četverogodišnju kaznu zatvora zbog zloupotrebe položaja i prevare u službi

„Skrivena imovina sarajevskih načelnika“

januar 2020. ▶ novinari otkrili da **pet načelnika sarajevskih općina i gradonačelnik Grada** nisu prijavili Uredu za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom KS sve nekretnine koje imaju oni i članovi njihovih porodica

februar 2020. ▶ Ured provjerava da li su sarajevski funkcioneri prijavili svu imovinu

april 2020. ▶ gradonačelnik i načelnici sarajevskih općina Stari Grad i Trnovo prijavili skrivene nekretnine

januar 2021. ▶ Ured podnio pet krivičnih prijava protiv funkcionera koji nisu dali tačne podatke o imovini - među prijavljenim su aktuelni i donedavni načelnici općina Trnovo, Centar i Novo Sarajevo

#nakonpisanjaCINa

#nakonpisanjaCINa

„Brčanski grantovi prijateljima i glasačima“

novembar 2019. ▶ novinari otkrili da su skupštinski zastupnici Brčko distrikta novac grantova koristili kako bi preko udruženja građana podmirivali svoje prijatelje i stranačke kolege te obezbijedili glasove na izborima

januar 2020. ▶ Tužilaštvo Brčko distrikta istražuje zloupotrebe pri dodjeli grantova udruženjima

juli 2020. ▶ uhapšen skupštinski zastupnik **Ćazim Dačaj** zbog sumnje da je dodjeljivao grantove pa zahtijevao da mu polovinu novca vrate

januar 2021. ▶ Osnovni sud u Brčko distriktu potvrdio optužnicu za zloupotrebu položaja ili ovlasti protiv Dačaja

„Krčma šume na vratima olimpijskog centra“

juli 2020. ▶ novinari otkrili da je Općina Trnovo omogućila bespravnu sječu **3,5 hektara šume na Bjelašnici** kako bi izgradila sportske terene, apartmane i hotel

juli 2020. ▶ premijer Vlade KS rekao da je zaustavljeno sufinansiranje izgradnje objekta u iznosu od 3,6 miliona KM

august 2020. ▶ Inspektorat poljoprivredne, vodne i šumarske inspekcije KS utvrdio da prilikom izgradnje Općini nije odobreno krčenje šume niti je urađena prenamjena zemljišta iz poljoprivrednog u građevinsko

septembar 2020. ▶ Inspektorat podnio prekršajnu prijavu protiv firme “Dolovi” sa Sokoca zbog bespravne sječe šume te puštanja u promet posječenih stabala bez dozvola

NOVE BAZE

„Imovina stranih firmi u KS“

50 firmi
12 miliona km² nekretnina
finansijski izvještaji

„Zaštićena područja u BiH“

podaci o 41 zaštićenom području

„Poticaji za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora“

207 miliona KM
isplaćenih poticaja
525 postrojenja
312 firmi

CIN-ove baze podataka - izvor informacija

CIN svake godine objavljuje baze podataka koje sadrže hiljade provjerenih informacija i autentičnih dokumenata koje institucije nastoje sakriti od javnosti. One omogućavaju građanima i građankama da se brzo informišu o različitim oblastima, ali i da dođu do podataka kojima često nemaju pristup.

U ovoj godini objavili smo tri nove baze o: **imovini stranih firmi u BiH**, **zaštićenim područjima** i **isplaćenim poticajima za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora**.

Na našoj internetskoj stranici možete pronaći i baze o: finansiranju boračkih organizacija, imovini političara, podjeli poticaja, javnim nabavkama, privilegovanim naknadama političara i funkcionera – „bijelom hljebu“, zaradama advokata po službenoj dužnosti, energopotencijalu u BiH itd.